

Jak na maturitu krok za krokem

Díl II. – Poezie

PhDr. Dana Brdková

Lektorka Bankovní akademie

Co je důležité vědět o ústní maturitní zkoušce?

- ▶ Sami si **vybíráte knihy**, ze kterých budete maturovat.
- ▶ Je **předem stanoveno**, kolik titulů musí představovat **prózu**, kolik **poezii** a kolik **drama**.
- ▶ U zkoušky máte **2 texty** v tzv. pracovním listu.
- ▶ První je z přečtené knihy.
- ▶ Předpokládá se, že **dílo znáte dobře**.

Co je důležité vědět o ústní maturitní zkoušce?

- ▶ Na základě přečtení úryvku v pracovním listu si dílo připomenete.
- ▶ V pracovním listu máte otázky, na které si připravíte odpovědi.
- ▶ Měli byste blíže určit dílo – báseň ze sbírky nebo básnická skladba?
- ▶ Jedná se o lyriku nebo epiku (popř. lyrickoepický útvar)?
- ▶ Můžete báseň zařadit k literárnímu směru? (Má zřejmé znaky romantismu, realismu, dadaismu, surrealismu, futurismu?)
- ▶ Odehrává se v básni děj? – epika!
- ▶ Vyjadřuje v básni lyrický subjekt své pocity, nálady, vzpomínky? – lyrika!
- ▶ Vystupují v básni postavy? Lze je charakterizovat?
- ▶ Máte umět stručně popsat, co se odehrává v ukázce.

Jak postupovat dále - jazykové prostředky v básni:

- ▶ Můžeme určit básnické prostředky?
- ▶ Lze najít : **metaforu** (vnější podobnost 2 věcí), **metonymii** (vnitřní podobnost – souvislost), **synekdochu** (část za celek)?
- ▶ Jsou v textu: **přirovnání**, **básnický přívlastek** (epiteton), **personifikace** (zživotnění neživé věci/jevu)?
- ▶ Najdeme v textu **kontrast** (přímý protiklad), **symbol** (charakteristika na základě znaku, pojmenování)?
- ▶ Je použita **přímá** nebo **nepřímá řeč**? Jedná se o **vnitřní monolog**?
- ▶ Jedná se o **poezii „vázanou“** – podle rýmového schématu? Je v básni **patrný rytmus**? Nebo jde o **volný verš**?

Jak postupovat dále - jazykové prostředky:

- ▶ Opakují se části verše nebo básně? (začátek slov – anafora, konec – epifora, začátek–konec – epanastrofa).
- ▶ Má skladba refrén nebo mezičásti – intermezza?
- ▶ Je použita spisovná čeština, básnické výrazy, neologismy, archaismy, slang, nářečí?
- ▶ Je vyjadřování silně emotivní nebo naopak velmi nezúčastněné a objektivní?
- ▶ Je zřejmý autorův názor, postoj nebo záměr jeho vyjádření?

A nyní o knize obecněji:

- ▶ Odkud je vybrán **námět**? Už jsme se s podobným tématem setkali nebo ho někdo později znovu zpracoval?
- ▶ Co víme o **autorovi** a jeho **díle**?
- ▶ Můžeme dílo zařadit do **kontextu autorova díla**? (Tj. kdy ho autor napsal, která díla psal současně?)
- ▶ Najdeme v díle nějaké **znaky určitého literárního směru** (např. realismu, romantismu)?
- ▶ **Proč** jsem si knihu vybral/a?

2. ukázka – tzv. neumělecký text

- ▶ Jde o tzv. neumělecký text, který je vybrán jako **ukázka určitého slohového útvaru**.
- ▶ K textu dostanete **otázky**, ke kterým si máte připravit odpovědi.
- ▶ Text si **pečlivě přečteme**.
- ▶ Uvědomíme si, odkud je převzatý nebo **kde bychom si text mohli přečíst**.
- ▶ Rozhodneme, zda jde o text **odborný, publicistický, úřední...?**
- ▶ Text splňuje **znaky určitého útvaru z dané oblasti? – zpráva, reportáž, fejeton, popis, vypravování, polemika...**
- ▶ Charakterizujeme **znaky útvaru** na konkrétních příkladech.